

EPG Policy Papers ● Ianuarie, 2026 ● București, Romania

Deșertificarea în România: risc climatic, impact social și economic

Ioana Maria Vasiliu

Ana-Maria Niculicea

Titlu

Deșertificarea în România: risc climatic, impact social și economic

Un studiu realizat de

Energy Policy Group (EPG)
Constantin Noica 159, București, Romania
www.epg-thinktank.org, office@epg-thinktank.org

Despre EPG

EPG este un think-tank independent, non-profit, dedicat politicilor energetice și climatice din România și Uniunea Europeană. Înființat în 2014, EPG funcționează ca un institut de cercetare în domeniul politicilor publice, fiind finanțat în principal prin granturi competitive, organizații filantropice și, într-o măsură limitată, proiecte din sectorul privat. EPG urmărește să promoveze un dialog fundamentat pe dovezi privind echilibrul dintre decarbonizare, competitivitate economică și echitate socială, implicând factori de decizie, industrie și publicul larg.

Citare

Energy Policy Group (2026). Deșertificarea în România: risc climatic, impact social și economic. EPG Policy Papers, Ianuarie, 2026

Mulțumiri

EPG îi mulțumește lui Filip Alexandrescu (ICCV) și lui Liviu Gheorghe (eco2.ro) pentru contribuția adusă în redactarea și revizuirea acestui articol.

Imagine copertă

User_with_dslr via Getty Images

Mesaje cheie

- Schimbările climatice afectează tot mai mult regiunile rurale din România prin deșertificare, secetă și degradarea terenurilor, având impact direct asupra agriculturii, securității alimentare și coeziunii sociale.
- Deșertificarea afectează în special regiunile din sud și sud-est, unde temperaturile ridicate, seceta și deficitul de apă reduc productivitatea agricolă și cresc vulnerabilitatea comunităților rurale. Procesul este strâns legat de transformările structurale din agricultură, fragmentarea terenurilor și declinul forței de muncă agricole, accentuate de migrație și îmbătrânirea populației.
- Deșertificarea generează impacturi sociale majore, amplificând tipare deja existente de vulnerabilitate precum sărăcia persistentă, excluziunea socială, riscurile pentru sănătate și insecuritatea alimentară. Degradarea solului reduce, de asemenea, capacitatea acestuia de a stoca carbon, afectând atât reziliența ecosistemelor, cât și îndeplinirea obiectivelor climatice.
- La nivel european, problema este abordată fragmentat, fără o strategie dedicată, iar la nivel național, lipsa coordonării instituționale și a unui cadru coerent bazat pe mecanisme clare de monitorizare limitează capacitatea de reacție.
- Politicile publice trebuie regândite într-o manieră integrată – socială, economică și de mediu – folosind o abordare „de jos în sus”, adaptată nevoilor specifice ale comunităților locale.

Recomandări

- Integrarea riscului de deșertificare în planificarea strategică națională și locală, inclusiv în infrastructură și politici economice și sociale.
- Diversificarea economică în regiunile rurale afectate de deșertificare, prin sprijinirea mijloacelor alternative de trai, încurajarea dezvoltării lanțurilor valorice locale și îmbunătățirea accesului la finanțarea măsurilor de adaptare.
- Creșterea capacității locale prin formare și informare în practici de gestionare durabilă a terenurilor și utilizare eficientă a resurselor dar și de adaptare la efectele schimbărilor climatice.
- Consolidarea politicilor de gestionare a carbonului prin restaurarea terenurilor, împădurire și recunoașterea rolului solurilor ca rezervoare naturale de carbon.
- Promovarea cooperării între autorități, comunități, societate civilă și sectorul privat pentru un răspuns coordonat la deșertificare.

Key findings

- Climate change is increasingly affecting Romania's rural regions through desertification, drought, and land degradation, with direct impacts on agriculture, food security, and social cohesion.
- Desertification affects especially the southern and south-eastern regions, where high temperatures, drought, and water scarcity reduce agricultural productivity and increase the vulnerability of rural communities. The process is closely linked to structural changes in agriculture, land fragmentation, and the decline of the agricultural workforce, exacerbated by migration and an ageing population.
- Desertification has major social impacts, applying existing patterns of vulnerability such as persistent poverty, social exclusion, health risks, and food insecurity. Soil degradation also reduces carbon storage capacity, which affects both ecosystem resilience and climate objectives.
- At the European level, the issue is addressed in a fragmented manner, without a dedicated strategy, while nationally, the lack of institutional coordination and a coherent framework based on clear monitoring mechanisms limits the capacity to respond.
- Public policies need to be rethought in an integrated manner: social, economic, and environmental, with a bottom-up approach tailored to local needs.

Recommendations

- Integrate desertification risk into national and local strategic planning, including infrastructure and economic and social policies.
- Economic diversification in rural regions affected by desertification, through support for alternative livelihoods, encouragement of local value chain development, and improved access to financing for adaptation measures.
- Increase local capacity through training and information on sustainable land management practices and efficient use of resources, as well as adaptation to the effects of climate change.
- Strengthening carbon management policies through land restoration, afforestation, and recognition of the role of soils as natural carbon sinks.
- Promoting cooperation between authorities, communities, civil society, and the private sector for a coordinated response to desertification.

Cuprins

Mesaje cheie	i
Recomandări	i
Key findings.....	ii
Recommendations	ii
Introducere	1
Gestionarea procesului de deșertificare și aridizare în România și UE	3
Cadrul european de politici	5
Cadrul național de politici.....	6
Impactul deșertificării.....	8
Impactul social asupra populației vulnerabile	8
Bunăstarea comunităților și riscurile de sănătate asociate secetei	9
Schimbări demografice și coeziune socială	10
Impact sectorial și economic.....	14
Impactul asupra mediului și gestionarea carbonului	15
Concluzii și recomandări.....	17

Figuri

Figure 1 Durata arșiței	2
Figure 2 Zonele de risc de deșertificare și degradare a terenurilor	4
Figure 3 Rata sărăciei relative (AROP), pe regiuni de dezvoltare, în anul 2021	9
Figura 4 Migrația populației 2013 – 2023.....	11
Figura 5 Cantitatea de precipitații 2010 – 2024.....	12
Figura 6 Structura forței de muncă.....	13

Introducere

Convenția UNCCD¹ definește deșertificarea ca fiind degradarea terenurilor în zone aride, semi-aride și subumede uscate, ca urmare a unor factori precum variațiile climatice și activitățile umane. Ea presupune pierderea sau reducerea productivității biologice și economice a solului, vegetației și ecosistemelor din aceste regiuni, afectând pășunile, terenurile agricole și pădurile. În esență, deșertificarea înseamnă transformarea terenurilor productive în terenuri degradate, cu impact direct asupra resurselor de apă și asupra calității vieții locale și regionale.

Deșertificarea este atât o consecință, cât și o cauză a schimbărilor climatice: temperaturile mai ridicate, secetele și alte fenomene meteorologice extreme intensifică degradarea solului. Terenurile devin astfel mai vulnerabile la eroziune, inclusiv din cauza inundațiilor. La rândul său, deșertificarea are un efect negativ asupra climei: degradarea solului generează emisii de gaze cu efect de seră, iar solurile degradate au o capacitate redusă de a reține carbonul.

În România, deșertificarea are implicații asupra vieții cotidiene a populației rurale, echilibrului economic și coeziunii sociale. Regiunile Sud-Est, Sud-Muntenia și Sud-Vest Oltenia se află în prima linie a impactului climatic, așa cum se poate observa în Figura 1, care ilustrează durata arșiței² în aceste regiuni. Zonele cele mai afectate includ județele Mehedinți, Olt, Giurgiu, Călărași, Teleorman, Ilfov (inclusiv București), Constanța și Tulcea. Acestea se confruntă cu un număr crescut de zile cu temperaturi ridicate și lipsă de precipitații, ceea ce amplifică deficitul de apă din sol și contribuie la procesele de aridizare³ și deșertificare. De asemenea, zonele marcate în roșu deschis și portocaliu închis indică arșiță severă sau ridicată, reflectând extinderea impactului și către alte teritorii din sudul și sud-estul țării. Astfel, se confirmă tendințele climatice, respectiv extinderea treptată și intensificarea aridizării în aceste zone, care accentuează vulnerabilitatea ecosistemelor și comunităților locale⁴.

¹ UNCCD, 2017, [United Nations Convention to Combat Desertification in Those Countries Experiencing Serious Drought and/or Desertification, Particularly in Africa](#)

² Durata arșiței (caniculă) reprezintă numărul de zile în care se manifestă fenomenul de arșiță, în intervalul iunie - august.

³ Aridizarea se manifestă printr-o creștere a temperaturii medii anuale și, în același timp, printr-o scădere a precipitațiilor anuale. Kretež, Mika, 1999, [Aridification-Climate Change in South-East Europe](#)

⁴ Climate-ADAPT, 2025, [Ariditate reală](#)

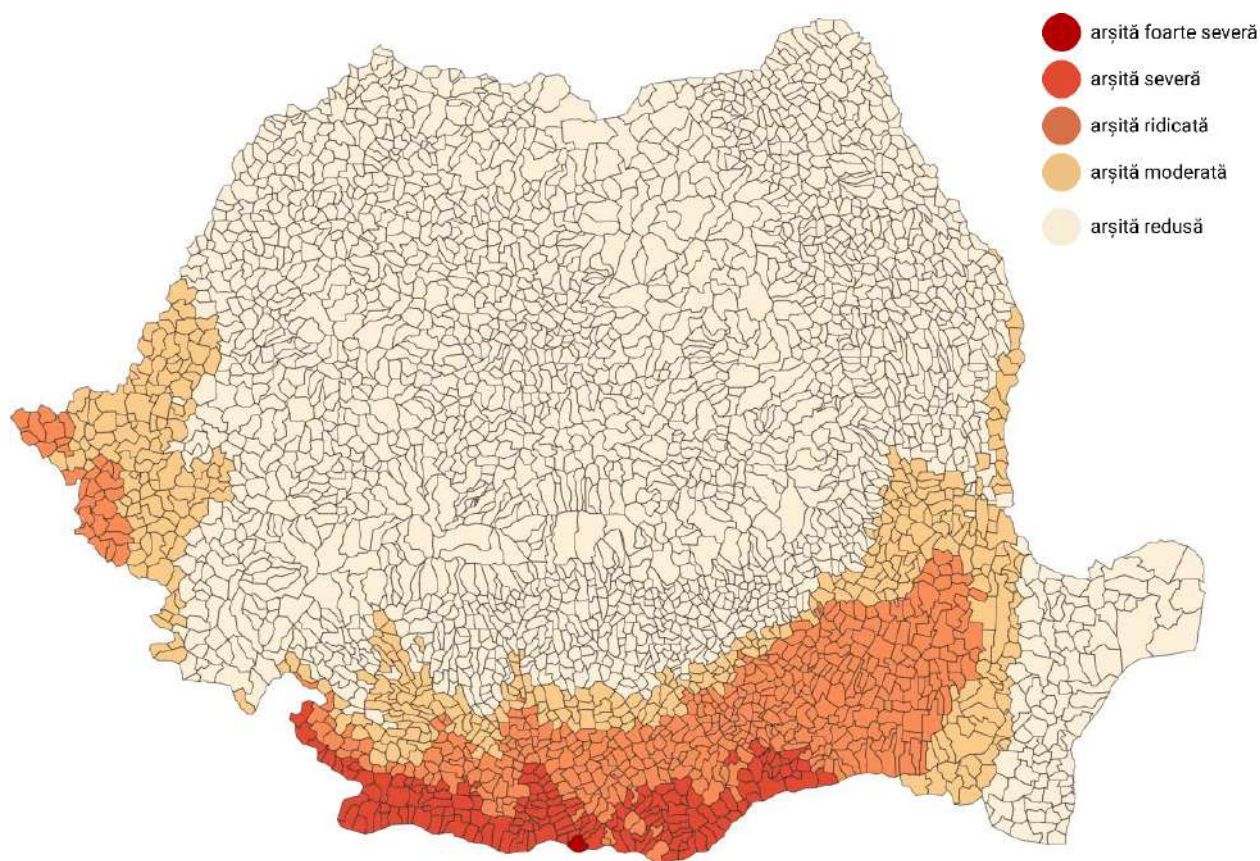

Figura 1 Durata arșiței - numărul de zile în care se manifestă fenomenul de arșiță, în intervalul iunie - august.

Sursa: [Ro-adapt](#), 2024

Analiza de față își propune să aducă în atenție deșertificarea ca o problemă multidimensională: socială, economică și de mediu. Scopul este de a oferi o perspectivă integrată asupra fenomenului, evidențiind riscurile sistemice pe care le implică și propunând recomandări care să sprijine dezvoltarea durabilă a zonelor afectate.

Impactul socio-economic al acestui fenomen se manifestă mai ales în comunitățile rurale dependente de agricultura de subsistență, unde se suprapun condițiile climatice extreme, o structură economică fragilă și un acces redus la infrastructură. Agricultură, principala sursă de venit pentru numeroase gospodării, înregistrează scăderi semnificative de productivitate, ceea ce limitează perspectivele economice și accentuează vulnerabilitatea locală. Lipsa alternativelor viabile de venit agravează situația, generând presiuni economice tot mai mari.

Accentul este pus pe impactul deșertificării asupra categoriilor sociale vulnerabile, adesea cele mai expuse efectelor schimbărilor climatice, din cauza unor factori precum sărăcia, accesul limitat la resurse, dependența de agricultura de subsistență și capacitatea redusă de adaptare la aceste efecte.

Gestionarea procesului de deșertificare și aridizare în România și UE

Procesul de deșertificare din România este strâns legat de transformările suferite de sectorul agricol în ultimele decenii, ca urmare a unor factori cumulați: schimbările climatice, decizii politice din trecut, discontinuități instituționale și vulnerabilitatea economică persistentă a mediului rural.

În ultima perioadă, deșertificarea și degradarea terenurilor au devenit subiecte de interes în rândul populației din România. Un sondaj INSCOP indică seceta severă ca principal efect negativ al schimbărilor climatice, urmată de temperaturile extreme, iar majoritatea respondenților se așteaptă la un impact semnificativ în următorii ani⁵. În ciuda îngrijorării crescute, accesul publicului la informații privind prevenirea și combaterea acestor efecte rămâne limitat, ceea ce subliniază nevoia urgentă de educație climatică și comunicare publică.

Conform clasamentului global al indicelui ND-GAIN⁶, România ocupă locul 69 la nivel global, cu o capacitate de adaptare moderată, confruntându-se cu provocări semnificative legate de secetă, inundații și valuri de căldură, pe fondul resurselor instituționale limitate pentru gestionarea riscurilor climatice.

Pe lângă aceste aspecte mai trebuie menționată și structura agriculturii în România, care a trecut de la monocultura intensivă din perioada comunistă la fragmentarea și privatizarea terenurilor după 1990. Mai mult, preponderența gospodăriilor de subzistență și utilizarea inegală a resurselor agricole contribuie la gestionarea deficitară a solului și sporesc riscul de deșertificare.

Pe fondul acestei fragilități structurale, schimbările climatice acționează ca un factor amplificator, adâncind vulnerabilitățile existente. România se află într-o zonă cu climă preponderent continentală, afectată frecvent de secete pedologice prelungite. În ultimii zece ani, temperatura medie anuală a crescut cu 0,2–0,6°C, iar tendințele climatice arată o scădere a cantității de precipitații, în special în regiunile agricole sudice⁷. O treime din teritoriul României și 40% din suprafața agricolă se află deja în zone cu risc ridicat de deșertificare, așa cum se poate observa în Figura 2.

⁵ INSCOPResearch, 2023, [Sondaj de opinie național](#)

⁶ ND-GAIN Index, f.d., [Romania](#)

⁷ Litera9, 2025, [Impactul schimbărilor climatice asupra agriculturii din România - Litera 9](#)

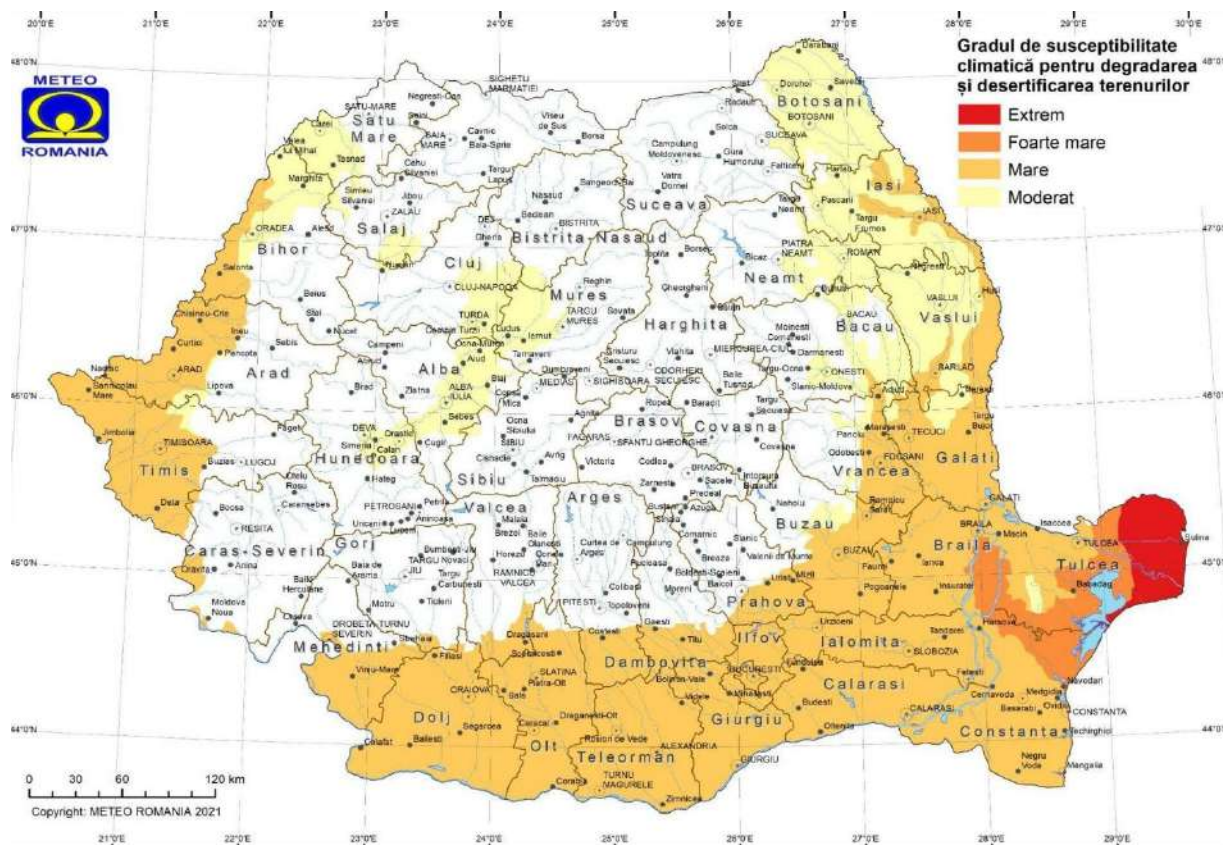

Figura 2 Zonele de risc de deșertificare și degradare a terenurilor

Sursa [ANM](#)

Mai mult, deși fondul funciar al țării cuprinde unele dintre cele mai fertile soluri din Europa, utilizarea nesustenabilă a terenurilor a dus, în ultimele două decenii, la o degradare accelerată. Eroziunea, salinizarea, compactarea solului și scăderea conținutului de materie organică sunt cauzate în mare parte de practicile agricole intensive, dar și de lipsa unor măsuri eficiente de conservare.

Situația din sectorul agricol reflectă o serie de probleme economice și sociale profunde cu care se confruntă mediul rural în România. Astfel, agricultura, silvicultura și pescuitul oferă locuri de muncă pentru aproximativ 12% din populație, însă mare parte dintre cei care lucrează în aceste domenii sunt persoane în vârstă - peste 4% dintre angajați au peste 65 de ani, iar aproape 20% au între 55 și 64 de ani⁸. Aceasta înseamnă că multe gospodării agricole depind de munca celor mai în vârstă, care de multe ori nu au alte surse de venit. Doar un sfert dintre cei care lucrează în agricultură au un salariu stabil, iar peste jumătate sunt fermieri pe cont propriu sau muncesc în fermele familiale fără a fi plătiți. Veniturile în mediul rural rămân cu aproximativ 30% mai mici față de cele din mediul urban, iar riscul de sărăcie depășește 40% în multe comunități rurale. Nivelul educației este și el scăzut, doar 17% dintre locuitorii din mediul rural având studii superioare, față de peste 40% în orașe⁹. Îmbătrânirea populației contribuie suplimentar la dezechilibrarea structurii pe grupe de vârstă, migrația devenind o

⁸ Institut Național de Statistică, 2024, [Anuarul Statistic al României](#)

⁹ Ibid.

constantă în zonele rurale, unde rămân comunități tot mai îmbătrânite, cu puține resurse și forță de muncă limitată. În cazul României, particularitatea o constituie faptul că această depopulare a satelor nu se traduce într-un proces semnificativ de urbanizare internă, ci este dominată de emigrarea externă. În acest sens, datele statistice arată că în ultimii ani peste 200.000 de români au plecat anual din țară¹⁰.

În consecință, schimbările climatice nu creează probleme complet noi, ci adâncesc dificultățile deja existente în multe comunități rurale. Întârzierea implementării unor soluții de adaptare la efectele schimbărilor climatice riscă să limiteze și mai mult opțiunile oamenilor de a-și asigura un trai decent pe termen lung.

Cadrul european de politici

În prezent, nu există o strategie europeană dedicată pentru combaterea deșertificării, iar acțiunile rămân dispersate și parțial inegale ca aplicare între statele membre. Treisprezece state membre ale Uniunii Europene, inclusiv din Europa Centrală, de Est și de Nord, au declarat, în cadrul UNCCD, că sunt afectate de deșertificare¹¹. În ultimii ani, deșertificarea a început să fie abordată mai explicit în cadrul politicilor europene, prin inițiative care vizează reziliența la secetă, restaurarea terenurilor și integrarea aspectelor sociale.

Politica Agricolă Comună (PAC), Strategia UE de Adaptare la Schimbările Climatice și Strategia pentru reziliența în domeniul apei contribuie doar indirect la combaterea aridizării și deșertificării:

- PAC, prin mecanisme precum „greening” și „cross-compliance”, prevede măsuri agro-ecologice care pot reduce eroziunea solului și stimula rotația culturilor, însă nu include o strategie dedicată combaterii deșertificării. Reforma recentă a PAC introduce însă un element important de flexibilitate: fiecare stat membru își poate adapta propriul Plan Strategic PAC, inclusiv eco-schemele și măsurile de mediu, pentru a răspunde nevoilor locale specifice. Această autonomie în proiectarea intervențiilor, permite României să direcționeze sprijinul financiar către probleme emergente precum aridizarea și deșertificarea din regiunile sudice, prin prioritizarea măsurilor care protejează solul, gestionează apa și sporesc reziliența fermierilor la schimbările climatice. Strategia UE de Adaptare la Schimbările Climatice integrează deșertificarea ca factor de risc climatic, promovând măsuri sectoriale (apă, agricultură, biodiversitate), dar fără un cadru specific pentru gestionarea degradării solului.
- Strategia pentru reziliența în domeniul apei¹² urmărește ca Europa să devină mai rezilientă la riscurile legate de apă până în 2050. Aceasta vizează protejarea ecosistemelor acvatice și echilibrarea cererii și ofertei de apă, garantând totodată accesul universal la apă potabilă sigură și la servicii de salubritate, fără a compromite nevoile generațiilor viitoare.

¹⁰ Ibid.

¹¹ EIB, 2018, [Desertification and Land Degradation in the European Union](#)

¹² European Commission, 2025, [European Water Resilience Strategy](#)

În iunie 2025, Comisia Europeană a lansat noi inițiative pentru consolidarea rezilienței la secetă și promovarea egalității de gen în eforturile de restaurare a terenurilor prin:

- Elaborarea unui raport privind reziliența la lipsa apei
- Sprijinirea Observatorului Internațional pentru Reziliență la Secetă

Un program de formare pentru femei negociatoare în diplomația de mediu¹³. Prin această măsură, UE urmărește să crească participarea femeilor în negocierile internaționale privind clima, biodiversitatea și gestionarea durabilă a terenurilor, domenii în care acestea sunt în continuare insuficient reprezentate. Programul sprijină dezvoltarea competențelor de leadership și negociere, contribuind la integrarea perspectivei de gen în procesele decizionale globale. Noua propunere pentru Cadrul Financiar Multianual, lansată în iulie 2025, pentru 2028-2034 majorează bugetul total al UE, dar reduce proporțional finanțarea pentru agricultură (cu 20–30 % în termeni reali), restructurând în același timp fondurile regionale în vederea unor reforme mai strategice și flexibile¹⁴.

Cadrul național de politici

România nu dispune încă de un cadru coerent pentru combaterea deșertificării. Lipsa unei strategii naționale adoptate și fragmentarea instituțională reflectă slăbiciuni structurale în capacitatea de reacție la un fenomen cu impact sistemic. Deși există mai multe documente strategice care vizează deșertificarea, degradarea terenurilor și seceta, acestea nu dispun de mecanisme clare de implementare și nu prevăd coordonarea eficientă între instituțiile implicate:

- Strategia Națională pentru Combaterea Deșertificării (2019-2030), deși este o actualizare necesară a unui document învechit, nu a fost adoptată oficial, fapt care împiedică aplicarea concretă a măsurilor propuse care vizează ecosistemele agricole, aspecte hidrologice și de conservare și îmbunătățire a calității solului, precum și alte tipuri de eroziune/degradare în ecosistemele forestiere și de adaptare socială.
- Strategia Națională de Adaptare la Schimbările Climatice (2024-2030), Planul Național Strategic (PAC 2023-2027) sau Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice (PNIESC) includ măsuri legate de secetă și sol, dar nu sunt aliniate și nu tratează în mod direct combaterea deșertificării.
- Strategia Națională de Reducere a Riscurilor de Dezastre 2024-2035¹⁵ abordează fenomenul de deșertificare ca parte a riscurilor climatice și de mediu cu impact major asupra securității alimentare și a comunităților rurale. Prin măsuri de prevenție, planificare teritorială și integrarea managementului durabil al apei și solului, strategia sprijină reziliența României la secetă, aridizare și degradarea terenurilor, consolidând totodată capacitatea instituțională și comunitară de a limita efectele deșertificării și de a proteja resursele naturale pentru generațiile viitoare.

¹³ European Commission, 2025, [New EU initiatives to tackle desertification and drought](#)

¹⁴ Reuters, 2025, [Von der Leyen proposes EU budget boost to 2 trillion euros | Reuters](#)

¹⁵ IGSU, 2024, [Strategia Națională de Reducere a Riscurilor de Dezastre \(SNRRD\) 2024-2035](#)

Inițiativele privind împădurirea, irigațiile și dezvoltarea durabilă sunt implementate de instituții diferite, lipsind un cadru integrator. În plus, mecanismele de monitorizare și evaluare sunt insuficient dezvoltate sau inexistente, ceea ce limitează capacitatea reală de a urmări și corecta derapajele în implementare. Suplimentar, poate fi identificată o problemă sistemică mai amplă: un decalaj între ambiție și implementare, unde țintele naționale generice nu sunt susținute de mecanismele instituționale și juridice necesare pentru acțiune și monitorizare concretă. Soluția trebuie, așadar, să se concentreze pe reforma instituțională și pe crearea de cadre juridice obligatorii pentru a se asigura că aceste obiective ambițioase în materie de climă și mediu sunt de fapt îndeplinite.

Impactul deșertificării

Impactul social asupra populației vulnerabile

Aproximativ 17% dintre persoanele aflate în sărăcie relativă trăiesc în sărăcie persistentă, având venituri sub pragul sărăciei pe o perioadă extinsă. Inegalitatea oportunităților rămâne o provocare majoră în România, accesul limitat la educație, servicii medicale și alte forme de sprijin social contribuind la perpetuarea sărăciei, în special în zonele dezavantajate. Transmiterea intergenerațională a acestor condiții limitează șansele copiilor și familiilor vulnerabile de a-și valorifica potențialul și de a ieși din ciclul sărăciei¹⁶.

În literatura de specialitate, aceste situații sunt descrise prin conceptul de „focare de vulnerabilitate”. Termenul face referire la acele spații unde procesele de marginalizare, lipsa de oportunități și vizibilitatea redusă în politicile publice se intersectează și conduc la excluderea unor grupuri sociale dintr-o viață sigură și demnă. Prin stigmatizare teritorială și lipsa accesului la resurse de bază, aceste comunități ajung să fie expuse în mod disproporționat riscurilor climatice. Astfel de focare se conturează ca rezultat al concentrării multiplelor surse de vulnerabilitate: sărăcie persistentă, acces limitat la educație, servicii medicale și sprijin social, în aceleași zone dezavantajate. Această concentrare amplifică expunerea și sensibilitatea familiilor afectate și le limitează capacitatea de adaptare, perpetuând transmiterea intergenerațională a sărăciei și reducând șansele copiilor și tinerilor de a-și valorifica potențialul¹⁷.

Riscul de sărăcie în România este semnificativ mai ridicat în zonele rurale, unde este de peste trei ori mai mare decât în mediul urban (38% față de 11%). Disparitățile teritoriale sunt accentuate și la nivel regional (NUTS2), regiunea București-Ilfov înregistrând cel mai scăzut risc de sărăcie monetară (2,9%), în timp ce regiunile Sud-Vest Oltenia (31,6%) și Sud-Est (31,6%) se află printre cele mai afectate. Aceste dezechilibre influențează profund nivelul de trai și accesul echitabil la servicii esențiale în rândul comunităților rurale (Figura 3).

¹⁶ Renasis – Rețeaua Națională Antisărăcie-Includere Socială, 2020, [Poverty Watch 2020 România](#)

¹⁷ Alexandrescu, F., Ștefănescu, L., and Pop, A., 2024, [Hotbeds of climate vulnerability: marginalization, informality, and invisibilization of Roma slums in Romania](#),

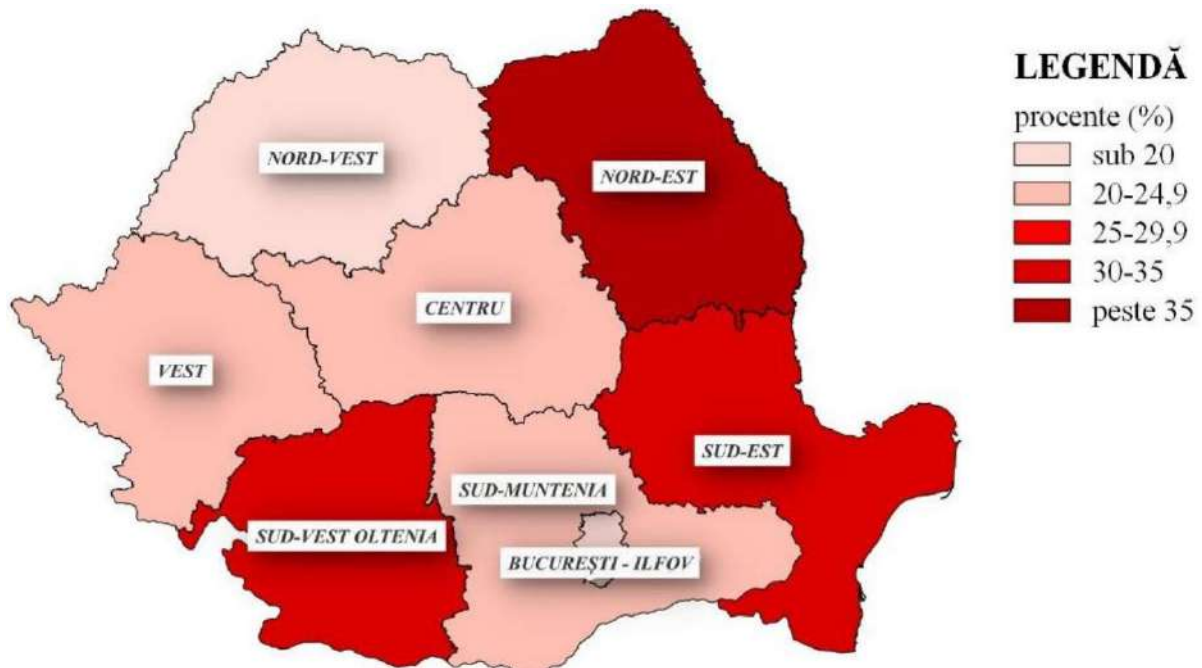

Figura 3 Rata sărăciei relative (AROP), pe regiuni de dezvoltare, în anul 2021

Sursa: [INS](#)

În județe precum Mehedinți și Vâlcea, unele unități administrativ teritoriale ating rate de sărăcie de peste 70-80%, ceea ce le plasează în categoria „regiunilor rămase în urmă”. De asemenea, în județele Călărași, Giurgiu, Teleorman și Ialomița, subdezvoltarea economică, infrastructura deficitară și izolarea geografică amplifică vulnerabilitatea la schimbările climatice. Aici, agricultura este principala activitate economică depinzând puternic de condițiile pedoclimatice. Reducerea fertilității solului, accesul tot mai precar la apă și scăderea productivității agricole pot duce la pierderea mijloacelor de subsistență, migrație forțată și declin demografic. Se conturează astfel, riscul unui cerc vicios al sărăciei și degradării, cu efecte pe termen lung asupra coeziunii sociale și sustenabilității regiunii.

În plus, vulnerabilitatea nu este determinată doar geografic, ci și de factori individuali, precum vârsta, genul, starea de sănătate sau nivelul de venit. Femeile, care reprezintă 43,1% din forța de muncă agricolă, lucrează în proporție mare în microferme sau pe cont propriu, confruntându-se frecvent cu obstacole în ceea ce privește accesul la consultanța tehnică, financiară și chiar de sprijin social.

În acest context, strategiile naționale și regionale privind adaptarea la schimbările climatice trebuie să ia în considerare vulnerabilitățile complexe și suprapuse ale acestor regiuni: nu doar expunerea climatică, ci și excluziunea socială, lipsa infrastructurii și inegalitățile economice și de gen.

Bunăstarea comunităților și riscurile de sănătate asociate secetei

Seceta prelungită din ultimii ani are efecte tot mai vizibile asupra bunăstării comunităților rurale, cu implicații directe asupra sănătății populației. În regiunile deja afectate de vulnerabilitate socio-economică, lipsa precipitațiilor și temperaturile extreme compromit

culturile agricole și reduc semnificativ rezervele de apă, cu atât mai mult cu cât accesibilitatea apei nu este asigurată pentru toate gospodăriile din România¹⁸. În județe precum Gorj sau Constanța, rezervele de apă potabilă au ajuns la niveluri critice, iar distribuția este deja raționalizată în mai multe localități, populația având acces la apă doar în anumite intervale orare¹⁹. Această situație generează disconfort sever și riscuri majore pentru sănătate, în special pentru persoanele vârstnice, copiii sau cei cu afecțiuni medicale. În zonele în care fântânile au secat sau izvoarele naturale au dispărut, riscul de îmbolnăvire asociat consumului de apă contaminată sau insuficient tratată este considerabil²⁰.

Mai mult, seceta crește riscul de incendii și furtuni de praf, care eliberează particule fine cu impact și consecințe asupra stării de sănătate. Expunerea la aceste particule agravează boli respiratorii precum bronhopneumopatia cronică obstructivă (BPOC), astmul, bronșita cronică sau emfizemul și poate duce la creșterea incidenței bolilor cardiovasculare²¹. Fenomene precum stresul termic, insecuritatea alimentară sau accesul limitat la apă și servicii sanitare de bază pot afecta disproportional copiii, vârstnicii, persoanele cu boli cronice sau dizabilități, dar și femeile. Dimensiunea de gen devine cu atât mai relevantă cu cât femeile sunt afectate nu doar economic și social, ci și în mod diferențiat de efectele schimbărilor climatice. Valurile de căldură din România afectează disproportional femeile, care prezintă o vulnerabilitate mai mare la stresul termic decât bărbații²². În mod similar, populația romă se confruntă cu un cumul de vulnerabilități sociale și economice care amplifică expunerea la riscurile climatice. Probleme precum marginalizarea teritorială, accesul limitat la apă potabilă și la locuințe adecvate, evacuările repetate sau integrarea precară pe piața muncii contribuie la transformarea acestor comunități în spații unde vulnerabilitatea climatică este profund accentuată²³. Aceste condiții fac ca până și evenimente meteorologice de intensitate redusă să aibă efecte disproportionale asupra acestor grupuri, iar suprapunerea factorilor socio-economici și de mediu generează focare de vulnerabilitate greu de gestionat.

Nu în ultimul rând, securitatea alimentară este din ce în ce mai precară în contextul secetei prelungite și al degradării terenurilor. Lipsa unei strategii coerente, fărâmițarea terenurilor agricole, infrastructura agricolă învechită și dificultatea micilor gospodării de a accesa sprijin financiar reduc capacitatea comunităților rurale de a-și asigura hrana în mod sustenabil. În paralel, degradarea culturilor agricole afectează aprovizionarea locală cu alimente proaspete, generează anxietate economică în rândul micilor producători și pune presiune suplimentară asupra stabilității familiilor din mediul rural.

Schimbări demografice și coeziune socială

În regiunea Sud-Muntenia, nivelul redus de ocupare a forței de muncă, îmbătrânirea populației active și rata ridicată de dependență demografică contribuie la scăderea nivelului de trai și la

¹⁸ European Environment Agency, 2024, [Responding to climate change impacts on human health in Europe: focus on floods, droughts and water quality](#)

¹⁹ Europa.fm, 2025, [În Constanța și Gorj, mai multe localități rămân fără apă potabilă : Europa FM](#)

²⁰ WHO, 2023, [Drinking-water](#)

²¹ U.S. Centers for Disease Control and Prevention, 2024, [Drought and Your Health | Drought and Health | CDC](#)

²² Comisia Europeană, f.d., [Consecințele schimbărilor climatice - Comisia Europeană](#)

²³ Alexandrescu, F., Ștefănescu, L., and Pop, A., 2024, [Hotbeds of climate vulnerability: marginalization, informality, and invisibilization of Roma slums in Romania](#),

creșterea presiunii asupra serviciilor sociale. Județele din sudul regiunii, precum Călărași, Giurgiu și Teleorman, se caracterizează prin concentrarea forței de muncă în agricultură, nivel crescut al șomajului, acces limitat la servicii publice, educație și sănătate, precum și printr-un risc ridicat de excluziune socială. În contrast, județele din nordul regiunii (Argeș, Prahova) beneficiază de o forță de muncă activă în industrie și servicii și înregistrează un nivel de trai semnificativ mai ridicat. Aceste dezechilibre reflectă disparități teritoriale persistente, cu impact direct asupra coeziunii sociale și asupra rezilienței comunităților în fața riscurilor socio-economice și climatice²⁴.

Proiecțiile demografice pentru anul 2030 arată o scădere a populației comparativ cu anul 2018, în timp ce ponderea persoanelor cu vârsta de peste 65 de ani va fi mai mare decât în prezent, depășind nivelul înregistrat în 2018²⁵. Aceste evoluții pun presiune suplimentară pe sustenabilitatea sistemelor sociale, economice și, implicit, pe sectoare-cheie precum agricultura. În paralel, presiunile generate de migrația forțată, fie ea sezonieră sau de lungă durată, continuă să afecteze coeziunea comunităților locale și capacitatea instituțională de reacție.

Evoluția migrației din județele sudice ale României în perioada 2013-2023 precum Dolj, Olt, Teleorman, Mehedinți și Giurgiu înregistrează o creștere semnificativă a migrației așa cum se poate observa în Figura 4.

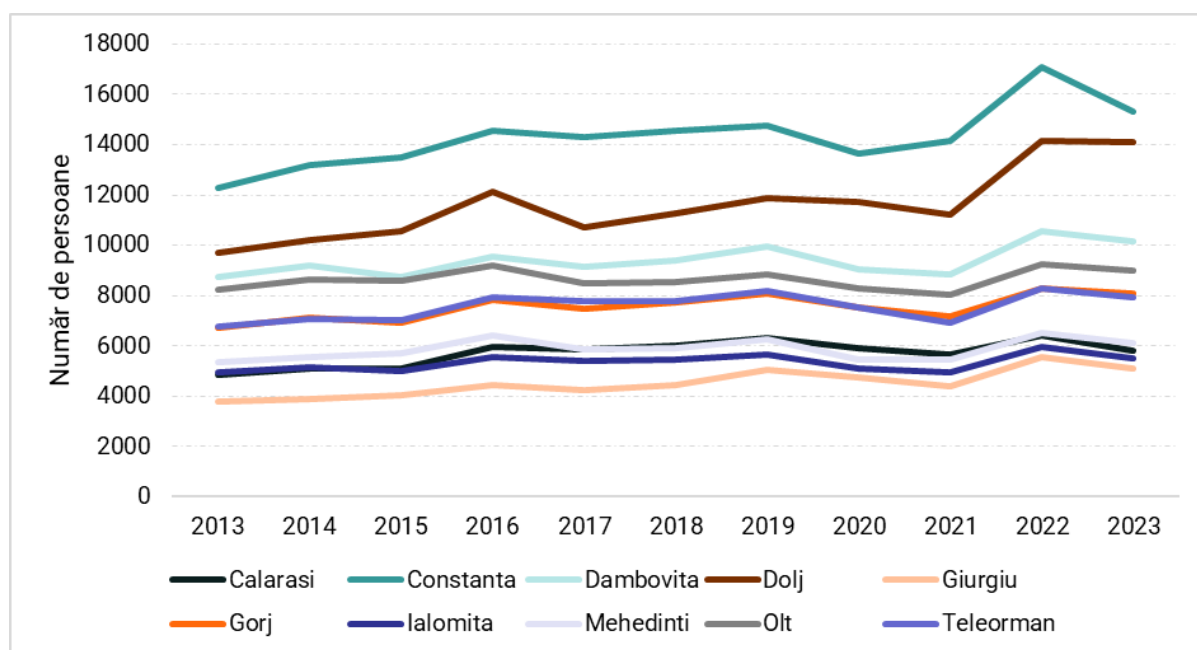

Figura 4 Migrația populației 2013 – 2023

Sursa EPG bazat pe datele INS

Creșterea accelerată a migrației în anii 2021-2022, după o scădere temporară cauzată de pandemia COVID-19, a coincis cu un val de secetă severă și cu agravarea crizelor economice

²⁴ ADR Sud Muntenia, 2020, [Planul de Dezvoltare Regională al regiunii Sud-Muntenia](#)

²⁵ Vasile Ghetau, 2019, [Revenind la depopularea României – Contributiv](#)

locale în regiunile sudice ale României. Datele meteorologice arată că județele din sudul țării au traversat o perioadă prelungită de secetă între 2015 și 2020, culminând cu un minim pluviometric în anul 2020.

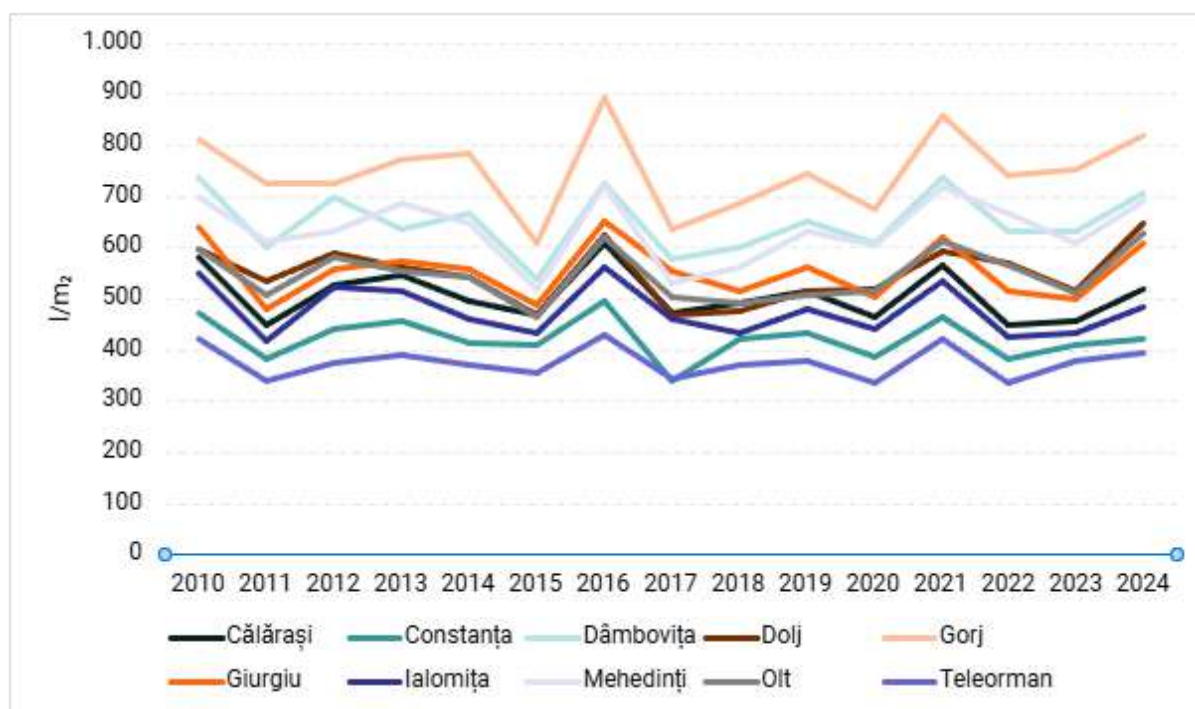

Figura 5 Cantitatea de precipitații 2010 – 2024

Sursa: EPG bazat pe RO-ADAPT

Situația migrației se reflectă și în datele Recensământului General Agricol din 2020 (figura 6)²⁶, care indică o transformare semnificativă în structura forței de muncă din agricultură și o diminuare a agriculturii de subzistență. Volumul total de muncă, exprimat în unități anuale de muncă (UAM), a scăzut cu aproximativ 39% față de nivelul înregistrat în 2010, reflectând o reducere considerabilă a resurselor umane implicate direct în activitățile agricole²⁷.

²⁶ INS, 2020, [Recensământul General Agricol](#)

²⁷ INS, 2022, [Comunicat de Presă, Nr. 74/24 martie 2022](#).

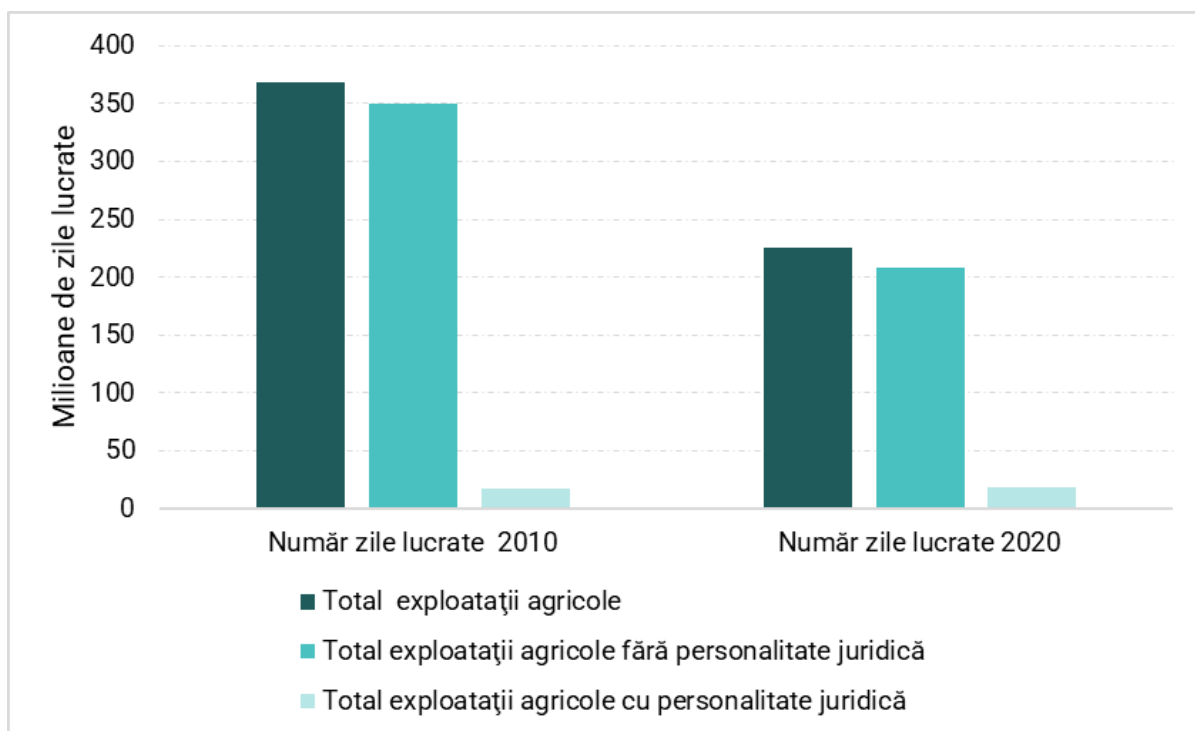

Figura 6 Structura forței de muncă

Sursa EPG bazat pe date INS

În județele Vâlcea și Gorj, scăderea populației ocupate a fost determinată în mare parte de restructurarea industriei extractive, ceea ce a dus la o reorientare treptată a economiei către sectorul serviciilor. Prin contrast, județele sudice ale regiunii, axate preponderent pe agricultură, înregistrează ponderi ridicate ale populației ocupate în acest sector, între 44% și 50%²⁸. Această diferență evidențiază disparități structurale în profilul economic al regiunii, cu implicații semnificative asupra vulnerabilității sociale și capacității de adaptare la riscurile climatice.

Sectorul agricol românesc în ansamblu suferă un declin accentuat al forței de muncă, în special în cadrul exploatațiilor familiale, care constituie pilonul central al agriculturii rurale. În ultimul deceniu, aceste ferme au pierdut aproape 40% din volumul total de muncă, în timp ce fermele comerciale au rămas aproape constante, fără să poată compensa deficitul. Această tendință reflectă un proces amplu de depopulare și îmbătrânire a mediului rural, cu efecte acute în Oltenia și Dobrogea. Indicele de îmbătrânire a depășit 127 de persoane vârstnice la 100 de tineri în zonele rurale, reducând capacitatea comunităților locale de a susține activitatea agricolă și de a implementa măsuri de adaptare la condiții climatice extreme.

Șocurile climatice reduc productivitatea agricolă și veniturile, ceea ce determină tot mai mulți tineri să migreze. Între 2010 și 2020, forța de muncă agricolă a scăzut cu aproape 40%, lăsând în urmă comunități mai îmbătrânite și cu resurse limitate pentru gestionarea terenurilor. Această situație favorizează abandonul terenurilor, crește riscul de eroziune și degradare și

²⁸ ADR SUD VEST Oltenia, f.d., [Planul de Dezvoltare Regională \(PDR\) al regiunii Sud-Vest Oltenia 2021-2027](#)

accelerează procesul de deșertificare. Dinamica evidențiază importanța unor politici integrate care să răspundă atât provocărilor demografice, cât și celor de mediu.

În absența unor politici complementare care să sprijine autonomia economică, inovarea și dezvoltarea rurală integrată, există riscul ca atât fermierii actuali, cât și noile generații să rămână captivi într-un model economic vulnerabil, susținut artificial de transferuri bugetare, fără capacitatea de a genera valoare adăugată sau reziliență reală.

Impact sectorial și economic

În regiunea Sud-Muntenia se evidențiază o diferență structurală între județele din nord (Argeș, Dâmbovița, Prahova) – unde numărul mediu al salariaților este mai ridicat în sectoare precum industria, construcțiile și comerțul – și județele din sud (Călărași, Giurgiu, Ialomița, Teleorman), unde economia este dominată de agricultură²⁹. În județele de câmpie, precum Ialomița și Călărași, s-a înregistrat o scădere drastică a numărului de angajați în agricultură, fenomen care afectează stabilitatea economică a gospodăriilor rurale și accentuează riscul de sărăcie, migrație și insecuritate alimentară³⁰.

Producția agricolă este puternic influențată de factorii climatici, ceea ce generează un grad ridicat de incertitudine. În România, acest risc este cu atât mai mare cu cât regimul pluviometric este instabil, iar fenomenele extreme, precum seceta și inundațiile, afectează în mod constant activitatea agricolă. Producția vegetală este prima care resimte impactul secetei, însă, pe termen mediu, efectele se extind și asupra zootehniei, prin reducerea resurselor de hrană pentru animale. Cele mai semnificative pierderi economice sunt legate de compromiterea culturilor de cereale, în special grâu și porumb, culturi care domină structura agricolă a României și stau la baza securității alimentare naționale. În anii în care seceta persistă, veniturile agricultorilor scad drastic, afectând capacitatea lor de a relua ciclul agricol în sezonul următor.

Deși România are un potențial agricol ridicat, cu a cincea cea mai mare suprafață agricolă din UE și o creștere semnificativă a producției de cereale în ultimele două decenii, sectorul rămâne vulnerabil și sub-valorificat³¹. Producția brută, în special de porumb, floarea-soarelui și grâu, este predominant orientată spre export, în timp ce infrastructura locală de procesare și distribuție este insuficient dezvoltată³². Acest model economic, bazat pe exportul de materie primă și importul de produse finite, limitează valoarea adăugată internă și reduce reziliența sistemului agroalimentar.

La această fragilitate se adaugă și riscurile crescânde asociate deșertificării: scăderea fertilității solurilor, presiunea asupra resurselor de apă și variabilitatea climatică. Fără investiții în infrastructură modernă, lanțuri valorice locale și măsuri de adaptare climatică, modelul actual riscă să devină nesustenabil, adâncind vulnerabilitatea economică a zonelor rurale și perpetuând dependența de importuri.

²⁹ ADR SUD VEST Oltenia, f.d., [Planul de Dezvoltare Regională \(PDR\) al regiunii Sud-Vest Oltenia 2021-2027](#)

³⁰ Ibid.

³¹ USMV Cluj, 2023, [AGRICULTURAL LAND USE IN ROMANIA AND LAND PRICES EVOLUTION | AGRICULTURA](#)

³² World Bank, 2023, [Country Private Sector Diagnostic: Romania](#)

Pe termen lung, vulnerabilitatea competitivă subminează capacitatea sectorului agricol de a contribui la dezvoltarea economică sustenabilă și reduce reziliența în fața șocurilor externe, precum seceta, crizele energetice sau tensiunile geopolitice. În plus, deșertificarea adâncește slăbiciunile deja existente ale agriculturii românești. Cu toate că efortul financiar al statului pentru asigurarea apei pentru irigații a crescut semnificativ începând cu anul 2017, în urma acordării unor facilități financiare beneficiarilor, lipsesc evaluări de impact al măsurilor, ceea ce împiedică stabilirea legăturii dintre acest efort financiar și creșterea producției agricole. Suprafața irigată rămâne redusă, reprezentând în anul 2021 doar 12,44% din totalul amenajate pentru irigații și 35,23% din totalul suprafeței funcționale³³.

În acest context, tot mai mulți mici producători ajung într-o zonă de vulnerabilitate economică.

Impactul asupra mediului și gestionarea carbonului

Deșertificarea, pierderea biodiversității și schimbările climatice sunt fenomene interconectate, care se amplifică reciproc. Degradarea solurilor este corelată cu reducerea suprafețelor acoperite cu vegetație naturală, fenomen cu impact direct asupra biodiversității. În zonele afectate de deșertificare, ecosistemele sunt fragmentate sau distruse, iar fauna este forțată să migreze spre regiuni cu un regim pluviometric mai favorabil.

Mai mult, degradarea terenurilor duce și la intensificarea crizei climatice. Solul sănătos joacă un rol esențial în combaterea schimbărilor climatice prin capacitatea sa de stocare a carbonului. Regenerarea acestuia permite fixarea dioxidului de carbon din atmosferă, susținând astfel creșterea vegetației, care la rândul ei absoarbe și mai mult carbon. În zonele afectate de deșertificare, acest mecanism natural este blocat: solul nu mai poate susține creșterea plantelor, iar CO₂-ul rămâne în atmosferă, accentuând efectul de seră.

Modelările realizate de Uniunea Europeană, IPCC și Agenția Internațională pentru Energie (IEA)³⁴ arată că evitarea schimbărilor climatice nu poate fi atinsă doar prin reducerea emisiilor. Va fi necesar, în paralel, un efort accelerat de îndepărtare a carbonului deja existent în atmosferă³⁵. Conform Strategiei pe Termen Lung a UE³⁶, capacitatea de eliminare a carbonului va trebui să crească semnificativ după 2035, prin consolidarea absorbției naturale în păduri și soluri, dar și prin dezvoltarea unor tehnologii specializate. În prezent, absorbțiile nete de carbon se situează la o medie de aproximativ -48,6 Mt CO₂ (perioada 2016-2018). Conform Planului Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice (PNIESC), acestea ar urma să crească până la -51Mt CO₂ în 2030. Proiecțiile ulterioare indică o menținere a acestei tendințe, cu absorbții nete estimate la -48,9 Mt CO₂ în 2030, respectiv o creștere treptată până la -50,6 Mt CO₂ în 2050. Evoluția reflectă impactul măsurilor preconizate în agricultură, silvicultură și gestionarea deșeurilor, care vor contribui la

³³ George Marinescu, 2023, [Curtea de Conturi: MADR, vinovat de deșertificarea țării - 28.07.2023 | BURSA.RO](#)

³⁴ Eionet Portal, 2023, [Overview of reported integrated national climate and energy policies and measures in Europe in 2023](#)

³⁵ Tehnologiile emergente precum captarea directă a carbonului din atmosferă (DAC), mineralizarea accelerată sau BECCS (bioenergie cu captare și stocare a carbonului) vor juca un rol tot mai important în completarea soluțiilor naturale, pe măsură ce se maturizează tehnologic

³⁶ Comisia Europeană, f.d., [Strategia pe termen lung pentru 2050 – Comisia Europeană](#)

consolidarea rolului sectorului LULUCF (exploatarea terenurilor, schimbarea destinației terenurilor și silvicultură) ca absorbant net de carbon. Aceste intervenții abordează doar indirect provocările asociate deșertificării.

De exemplu, obiectivele de împădurire și extinderea perdelelor forestiere pot contribui la limitarea degradării solului, dar eficiența lor depinde de condițiile de umiditate și calitatea terenurilor, ambele amenințate de aridizare. Similar, captarea și utilizarea metanului din dejecții și interzicerea arderii reziduurilor agricole ar reprezenta măsuri pozitive pentru reducerea emisiilor, dar cu efecte limitate asupra regenerării ecosistemelor afectate de secetă severă.

Practicile agricole durabile, precum agrosilvicultura, rotația culturilor și folosirea gunoiului de grajd compostat, pot sprijini sănătatea și reziliența solului. Impactul lor poate fi amplificat prin integrarea soluțiilor tehnologice utilizate de cooperative sau fermele mai mari, cum ar fi agricultura de precizie, analiza imaginilor satelitare și tehnologiile de economisire a apei, inclusiv sistemele moderne de irigații.

Strategia Națională pentru Păduri 2030 și actualizarea Codului Silvic completează cadrul cu recunoașterea agrosilviculturii și a rolului pășunilor împădurite, însă lipsa unui plan de implementare specific pentru zonele afectate de deșertificare reduce relevanța practică a acestor măsuri.

Concluzii și recomandări

România este expusă riscurilor climatice, în special în regiunile Sud-Vest Oltenia și Sud-Est, unde deșertificarea afectează comunitățile locale și accentuează inegalitățile sociale și teritoriale. Impactul se reflectă în scăderea veniturilor fermierilor, presiune suplimentară asupra bugetelor publice și dezechilibre economice. În plus, degradarea solurilor reduce capacitatea de stocare a carbonului, afectând reziliența agricolă și îngreunând atingerea obiectivelor climatice.

În lipsa unor intervenții de adaptare și restaurare, aceste efecte se pot accentua, motiv pentru care sunt necesare următoarele recomandări:

- **Factorii de decizie ar trebui să acorde prioritate diversificării economice în zonele rurale afectate de deșertificare, integrând sprijin pentru surse alternative de venit în strategiile naționale și regionale.** Aceasta înseamnă susținerea produselor agricole de calitate (care să respecte norme stricte de siguranță alimentară, trasabilitate și control), sprijinirea întreprinderilor mici non-agricole, dezvoltarea lanțurilor valorice locale și îmbunătățirea serviciilor publice, pentru a reduce dependența de agricultura de subzistență și a crește reziliența comunităților.
- **Riscul de deșertificare trebuie să facă parte din planificarea locală și națională, influențând infrastructura, serviciile publice și politicile economice, nu doar din strategiile de mediu.** România poate valorifica flexibilitatea PAC post-2027 și Strategia UE pentru Reziliența Apei pentru a include măsuri de adaptare în viitorul Plan Național Strategic și PNIESC, orientând finanțarea către regiunile cele mai vulnerabile.
- **Programele de informare și formare pentru comunități și fermieri trebuie să sprijine gestionarea durabilă a terenurilor și adoptarea practicilor adaptive, precum agricultura regenerativă și utilizarea eficientă a apei.** O rețea națională de transfer de cunoștințe, dezvoltată cu sprijin guvernamental și parteneri internaționali, ar putea facilita accesul la soluții existente (rotația culturilor, agrosilvicultura) și la tehnologii avansate (irigare de precizie), completate de finanțare publică pentru formare și asistență tehnică.
- **Politicile de gestionare a carbonului trebuie consolidate prin integrarea restaurării terenurilor și împăduririi în strategiile de adaptare și atenuare, valorificând rolul „rezervoarelor de carbon” naturale în atingerea țintelor climatice.** România ar trebui să lege aceste eforturi de PNIESC, să adopte Strategia Națională pentru Combaterea Deșertificării și să simplifice procedurile pentru proiectele de sechestrare a carbonului și împădurire.
- **Dialogul și colaborarea între autorități, societatea civilă și sectorul privat** pot fi consolidate prin platforme capabile să mobilizeze resurse și expertiză pentru proiecte esențiale de reziliență, precum refacerea sistemelor de irigații.

EPG este un think-tank independent, non-profit, dedicat politicilor energetice și climatice din România și Uniunea Europeană. Înființat în 2014, EPG funcționează ca un institut de cercetare în domeniul politicilor publice, fiind finanțat în principal prin granturi competitive, organizații filantropice și, într-o măsură limitată, proiecte din sectorul privat. EPG urmărește să promoveze un dialog fundamentat pe dovezi privind echilibrul dintre decarbonizare, competitivitate economică și echitate socială, implicând factori de decizie, industrie și publicul larg.

Scanează
pentru mai
multe
publicații

